

6D020500 «Филология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін орындалған Ахметова Гульнур Серикбековнаның «Абай облысы жер-су атауларының лексика-семантикалық ерекшелігі» (Абай ауданы және Семей қаласының Абыралы ауылдық округі материалдары негізінде) атты диссертациясына

ПІКІР

Ономастика ғылымы аясында зерттелетін – топонимдер, талай ғасыр бойы этноспен бірге жасап келе жатқан тілдік бірліктер. Олар – қоғамның дамуы, өзгеруі сияқты құбылыстарды бастан кешіріп, әр дәуірдің куәгерлері ретінде өмір сүріп келе жатқан жәдігерлер. Сондай-ақ, жер-су атаулары – ұлттық тіл байлығымыздың және мәдениетіміз бен салт-дәстүріміздің, ғалам туралы таным-түсініктеріміздің де көрсеткіші. Сондықтан жер-су атауларын, атап айтқанда, белгілі бір аймақтың топжүйесін тілдік тұрғыдан зерттеу тақырыптың өзектілігін танытады.

Диссертант Г.Ахметованың «Абай облысы жер-су атауларының лексика-семантикалық ерекшелігі» (Абай ауданы және Семей қаласының Абыралы ауылдық округі материалдары негізінде) атты дайындалған диссертациялық жұмысы Абай облысына қарасты Абай ауданы және оған шекаралас жатқан Семей қалалық әкімдігіне қарасты Абыралы ауылдық округының жер-су атауларын лингвистикалық тұрғыдан зерттеп, ономастикалық кеңістігін қалыптастыру мақсатын алға қоя отырып, бүгінгі тіл білімі топонимиялық жүйесіндегі аймақ топонимдеріне жан-жақты тілдік талдау мәселелеріне арналған.

Диссертациялық жұмыстың мақсаты айқын, сол мақсаттын орындалуына негіз болатын алға қойған міндеттері нақты, тұжырымдары түйінді жасалған. Жұмыс «Жер-су атауларының ономастикалық кеңістіктегі теориялық негіздемесі, «Абай облысы жер-су атауларының лексика-семантикалық интерпретациясы», «Абай облысы жер-су атауларының сөзжасамдық-құрылымдық ерекшеліктері» атты негізгі 3 тараудан тұрады. Тараулар өз ішінде бірнеше тараушалармен бөлініп берілген.

Қалыптасқан ғылыми-теориялық тұжырымдар тіл білімінің тіл теориясы, ономастика және сөзжасам салаларын теориялық тұрғыдан байыта түседі. Ономастикалық және сөзжасамдық мәселелерді шешуге жолнұсқау бола алады.

Г.Ахметованың диссертациялық жұмысының практикалық мәнділігі де жоғары. Себебі зерттеу барысындағы ғылыми ізденістің нәтижелері топонимжасам мәселелеріне, казак топонимиясының толық сөздігін жасауға, топонимикалық атлас жасауға, мемлекеттік әртүрлі карталар түзуге септігін тигері сөзсіз. Қол жеткен ғылыми нәтижелер тіл білімінің лексикология және сөзжасам салаларындағы зерттеулерге де жол ашады.

Жер-су атауларын зерттеу аудан тарихы мен мәдениетінің рухани қалыптасуын, ұлтжандылыққа деген құндылықтар рөлін жаңаша ұғынуға мүмкіндік береді. Топонимиканы зерттеу кіші Отанымыздың жеке

сипаттарын нығайтуға, туған өлкеге деген махабатты насихаттауға ықпал етеді. Топожүйенің ономастикалық базасында қазақ этносына қатысты өте бай ғылыми ақпарат жинақталған. Топонимдік атаулар карапайым халықтың күнделікті тұрмысының, тарихи әлеуметтік, лингво-мәдени аспектілерінің бейнесіретінде танылады.

Ұсынылып отырған Ахметова Гульнур Серикбековнаның «Абай облысы жер-су атауларының лексика-семантикалық ерекшелігі» (Абай ауданы және Семей қаласының Абыралы ауылдық округі материалдары негізінде) атты диссертациясы философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу алуға лайықты деп есептеймін.

А.Байтұрсынұлы атындағы
Тіл білімі институтының
бас ғылыми қызметкері
ф.ғ.д, профессор

Б. Момынова

